

**Dagsorden for møde i Vildtforvaltningsrådet mandag den 7. marts 2022 kl.
10:00-16:00 , Slotsholmsgade 12, 1420 København K**

1. Godkendelse af dagsorden	2022-01-01
<i>Til godkendelse</i>	
2. Evaluering af jagttidsbekendtgørelsen	2022-01-02
<u>Resumé:</u> <i>Jan Eriksen har omsat processen vedr. jagttider i modellen, som ses i bilaget. I modellen, der skal bruges til fremtidige drøftelser, findes et nyt element i anden linje i diagrammet. Der lægges her op til, at Rådet beslutter hvilke arter, der skal behandles af DCE.</i>	
<i>Til drøftelse</i>	
3. Evaluering af vildtskadebekendtgørelsen	
<u>Resumé:</u> <i>Rådet vil tale om arbejdet forud for Rådets indstilling til ministeren vedrørende vildtskadebekendtgørelsen.</i>	
<i>Til drøftelse</i>	
4. Evaluering af turen til Finland, september 2021	2022-01-03
<u>Resumé:</u> <i>Jan Eriksen vil opsummere rådsmedlemmernes kommentarer i forbindelse med evalueringen af turen til Finland i september 2021.</i>	
<i>Til drøftelse</i>	
5. Sikkerhed ved riffeljagt	2022-01-04
<u>Resumé:</u> <i>Rådet har drøftet sikkerhed ved riffeljagt tidligere. Jan Eriksen vil præsentere et notat med oplæg til diskussion vedrørende ejendomsstørrelse, natsigte og potentiel risiko ved dæmrings- og skumringsjagt. Rådet skal, på baggrund af notatet, drøfte hvorledes dette emne kan bringes videre</i>	
<i>Til drøftelse</i>	
6. Bekendtgørelse om hold af rovfugle	
<u>Resumé:</u> <i>Miljøstyrelsen giver status over evalueringen af bekendtgørelsen, som skal foretages i 2022.</i>	
<i>Til orientering</i>	
7. Kommissorium for Den Nationale Hjortevildtgruppe	2022-01-05
<u>Resumé:</u> <i>Kommissoriet for Den Nationale Hjortevildtgruppe er aldrig blevet godkendt. Der foreligger et nyt forslag til Rådets godkendelse. Den Nationale Hjortevildtgruppe har møde den 1. marts 2022, og eventuelle bemærkninger til forslag til kommissoriet eftersendes.</i>	

Til godkendelse	
8. Biodiversitet og klima – flersidige formål	2022-01-06 2022-01-07
<u>Resumé:</u> Danmarks Jægerforbund anbefaler, at der iværksættes en proces, hvor der på baggrund af en række oplæg (se bilaget) udarbejdes en konkret udtalelse, der giver konkrete anbefalinger i forhold til en balance mellem klimaindsatsen og indsatsen for biodiversiteten, hvor indsatsen, hvad enten der arbejdes med klima eller biodiversitet, har flersidige formål. En sådan anbefaling kan omfatte konkrete anbefalinger til aktiviteter og/eller indsamling af viden.	
Til drøftelse evt. beslutning	
9. Status på rødlistede arter	
<u>Resumé:</u> Efter ønske fra Danmarks Naturfredningsforening drøftes og gives der status på konkrete initiativer vedrørende arbejdet med rødlistede arter. Rådet har tidligere drøftet sagen, hvor der har været opbakning til at fortsætte drøftelserne og udarbejdelse af værktøjsbeskrivelse om rødlisterne	
Til drøftelse	
10. Odderens udvikling og status	
<u>Resumé:</u> Efter ønske fra Dyrenes Beskyttelse drøftes revision af bekendtgørelsen om stoprist eller spærrenet i fiskerredskaber i visse salte vande. Bekendtgørelsen havde høringsfrist den 15. december 2021. Odderen ser ud til at brede sig i Østdanmark, og Dyrenes Beskyttelse ønsker at drøfte, hvordan odderen kan beskyttes mod at drukne i fiskerredskaber.	
Til drøftelse	
11. Meddelelser	
Status på bekendtgørelser	
12. Orientering	
Orientering fra formanden	
Orientering fra rådsmedlemmerne	
Orientering fra Miljøministeriet	
13. Kommende møder	2022-01-08
<u>Resumé:</u> Forslag til datoer for kommende møder i 2022: Tirsdag den 7. juni (Odense) Mandag den 26.-27. september (i Danmark) Mandag den 5. december (KBH)	
14. Eventuelt	

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 7. marts 2022

Bilag 2022-01-02

Emne: Evaluering af jagttidsbekendtgørelsen

Indstilling: Til drøftelse

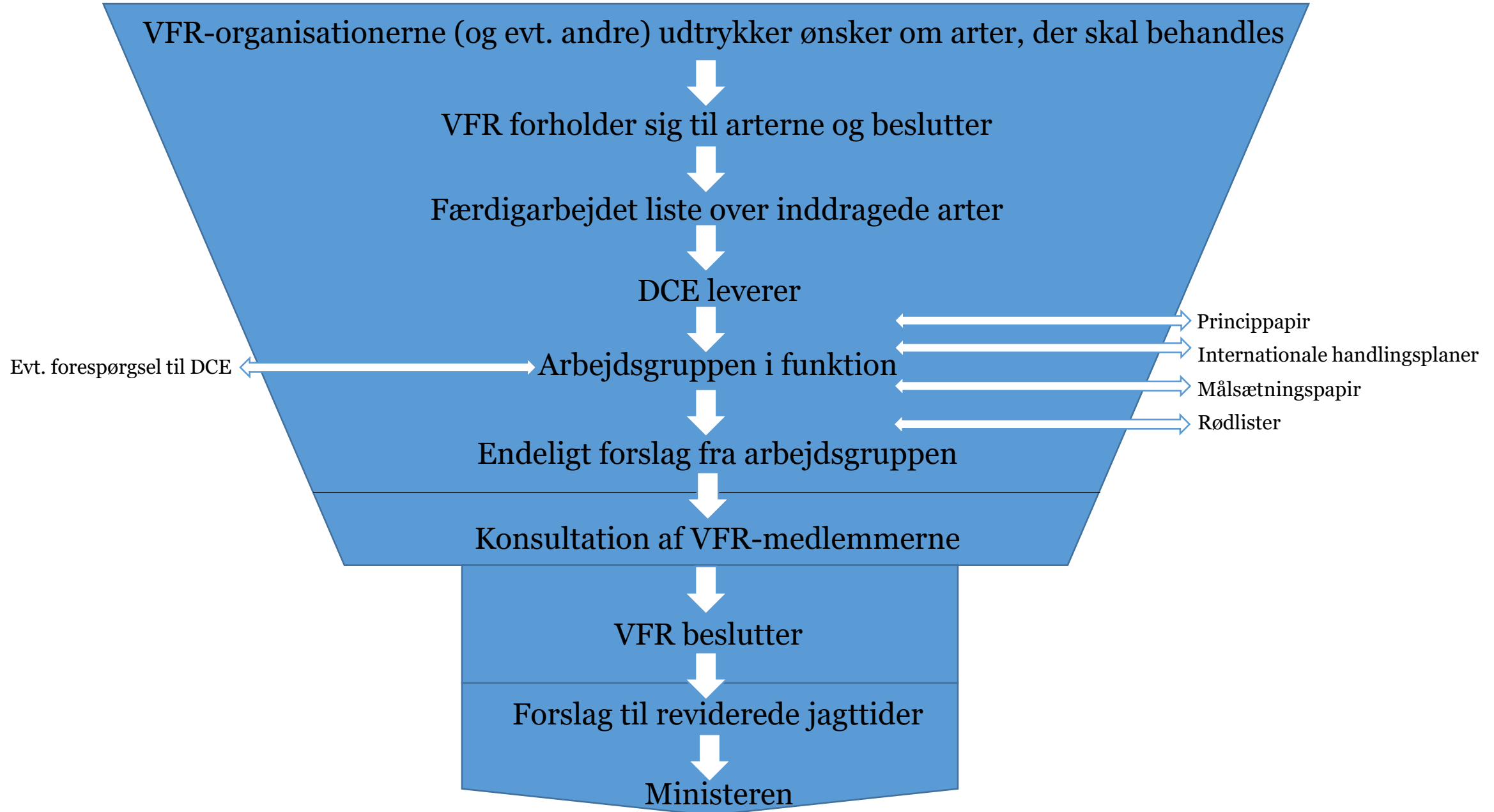
Resume:

Jan Eriksen har omsat processen vedr. jagttider i modellen, som ses i bilaget. I modellen, der skal bruges til fremtidige drøftelser, findes et nyt element i anden linje i diagrammet. Der lægges her op til, at Rådet beslutter hvilke arter, der skal behandles af DCE.

Bilag:

2022-01-02 Jagttidsforhandlingernes flow

Jagttidsforhandlingernes flow

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 7. marts 2022

Bilag ingen

Emne: Evaluering af vildtskadebekendtgørelsen

Indstilling: Til drøftelse

Resume:

Rådet vil tale om arbejdet forud for Rådets indstilling til ministeren vedrørende vildtskadebekendtgørelsen.

Bilag:

Ingen

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 7. marts 2022

Bilag 2022-01-03

Emne: Evaluering af turen til Finland

Indstilling: Til drøftelse

Resume:

Jan Eriksen vil opsummere rådsmedlemmernes kommentarer i forbindelse med evalueringen af turen til Finland i september 2021.

Bilag:

2022-01-03 Refleksioner fra Finlandsturen

REFLEKSIONER FRA FINLANDSTUREN.

Nedenstående er min opsummering af jeres input.

- Imponerende med den adaptive forvaltning baseret på indmeldinger fra jægerne. Må kunne anvendes til både dyr og fugle i Danmark. En lignende tilgang kunne f.eks. anvendes i forbindelse med agerhønen. Ud fra en ressourcemæssig betragtning skal man være selektiv med valget af arter.
- Mårhunden. Finland var et godt eksempel på, at arten næppe kan udryddes, men holdes i ave, så længe jægerne synes det er interessant, hvilket rejser spørgsmålet, når de ikke længere synes det, hvad så? Skal der være hårde reguleringsmetoder? Det var oplevelsen at de finske myndigheder prioriterede indsatsen højere, end vi ser det i Danmark. De giver den fuld gas i Finland, bl.a. må de bruge fælder, som er meget effektive, men de er ikke tilladt herhjemme. Det kunne være et nyttigt redskab med årlige indrapporteringer, der også omfattede statens arealer.
- Mødet med de finske forskere og embedsmænd var interessant, og de viste stor indsigt.
- Accepten af den hvidhalede hjort var interessant og skal måske sammenlignes med då- og sikavildt i Danmark! Forvaltningen er mere effektiv og nyder en større statslig opbakning, som medfører en meget mere struktureret indsats, end den vi kender fra Danmark, hvor det mestendels er de regionale grupper, der leverer et stykke frivilligt arbejde. Det mest systematiske i DK er vildtudbyttestatistikken, der siger noget om bestandsudviklingen. Man kan håbe at den fremtidige hjorteforvaltning vil styrke dette arbejde. Interessant at høre om deres hjortelaug og at nogle ønsker friere jagt, og vi går den anden vej med mere fælles forvaltning.
- Reservatforvaltningen (SOTKA) i Finland kan inspirere os til at løfte vores eget arbejde, så vi ikke nøjes med at drøfte forstyrrelser, men arbejder for at forbedre levestederne også gerne i relation til de internationale forvaltningsplaner (ederfugl t.ex.) og statens involvering i samme.
- De store erstatninger de udbetalte til problematiske arter, som ulv og bramgås, var overraskende

Kort sagt var ekskursionerne og oplæggene gode og lærerige oplevelser. Forplejning og overnatning blev ligeledes taget godt imod.

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 7. marts 2022

Bilag 2022-01-04

Emne: Sikkerhed ved riffeljagt

Indstilling: Til drøftelse

Resume:

Rådet har drøftet sikkerhed ved riffeljagt tidligere. Jan Eriksen vil præsentere et notat med oplæg til diskussion vedrørende ejendomsstørrelse, natsigte og potentiel risiko ved dæmrings- og skumringsjagt. Rådet skal, på baggrund af notatet, drøfte hvorledes dette emne kan bringes videre.

Bilag:

2022-01-04 Sikkerhed ved riffeljagt

Sikkerhed ved riffeljagt

Status på de hidtige drøftelser i Vildtforvaltningsrådet.

Det skal i forbindelse med riffeljagt (og al anden jagt) indskærpes at sikre sig et kuglefang. Det skal endnu en gang understreges at regel nr. 1 ved jagt er, at man aldrig afgiver skud, hvis man er tvivl og i øvrigt kun afgiver skud, hvis dyret er fri af bevoksning mm.

Det er af stor vigtighed, hvorledes skytterne placeres.

Vildtforvaltningsrådet har et ønske om at styrke undervisningen og informationen om sikkerheden, og også styrke mulighederne for mere træning med rifler.

Såvel Miljøministeriet (Miljøstyrelsen) og Danmarks Jægerforbund kan opretholde en direkte formidling af problematikken gennem `Nyheder for jægere` og `Vildtinformation` (Miljøstyrelsen) og `Jæger` (Danmarks Jægerforbund).

Udestående er drøftelsen skumrings- og dæmringsjagt, hvor forsøget i tre kommuner er besluttet forlænget et år.

Man kan gå til riffelprøve uden en bestået haglskydeprøve, hvilket medfører, at man nu ser en ny gruppe riffeljægere i Danmark. Derfor skal undervisning af de nye jægere være højt prioriteret.

Danmarks Jægerforbund har etableret en digital platform, som medlemmer af Danmarks Jægerforbund får stillet til rådighed i forbindelse med jagttegnsundervisningen. På platformen gives der informationer om jagt, etik og sikkerhed.

Det er også flere gange blevet nævnt, at den bedste måde, hvorpå sikkerheden kan øges, er gennem undervisning, herunder med særlig fokus på sikkerheden. Imidlertid er en af de største udfordringer forbundet med at styrke sikkerheden, at jægere, der har haft jagttegn i mange år, er svære at nå ud til i forhold til at øge netop deres fokus på sikkerheden.

Lasse Z. Didriksen/Jan Eriksen.

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 7. marts 2022

Bilag ingen

Emne: Bekendtgørelse om hold af rovfugle

Indstilling: Til drøftelse

Resume:

Miljøstyrelsen giver status over evalueringen af bekendtgørelsen, som skal foretages i 2022.

Bilag:

Ingen

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 7. marts 2022

Bilag 2022-01-05

Emne: Kommissorium for Den Nationale Hjortevildtgruppe

Indstilling: Til drøftelse

Resume:

Kommissoriet for Den Nationale Hjortevildtgruppe er aldrig blevet godkendt. Der foreligger et nyt forslag til Rådets godkendelse. Den Nationale Hjortevildtgruppe har møde den 1. marts 2022, og eventuelle bemærkninger til forslag til kommissoriet eftersendes.

Bilag:

2022-01-05 Forslag til kommissorium for Den Nationale Hjortevildtgruppe

Alars den 1. marts 2022
Miljøstyrelsen

Udkast til kommissorium for Den Nationale Hjortevildtgruppe

Vildtforvaltningsrådet har nedsat en national hjortevildtgruppe som på et fagligt grundlag, skal medvirke til at sikre en bæredygtig forvaltning af då- og kronvildt i Danmark samt agere rådgivende for Vildtforvaltningsrådet i alle spørgsmål relateret til det forekommende hjortevildt i Danmark.

Formålet med gruppen er;

- At organisere og koordinere indstillinger om jagttider fra de regionale hjortevildtgrupper, herunder at medvirke til at vurdere om de indstillede jagttider kan opnå de nationalt fastsatte mål i forvaltningen, m.v.
- At medvirke til at skabe et nationalt overblik over hjortevildtet og hjortevildtets udvikling og sammensætning med afsæt i afrapporteringer fra de regionale hjortevildtgrupper.
- At løbende bidrage til at evaluere og afrapportere den overordnede fremdrift i forhold til de opsatte mål i forvaltningen samt bidrage til at understøtte metodeudvikling, mv. til at evaluere status og fremdrift i målopfyldelse.
- At understøtte vildtforvaltningsrådet ad hoc og tilvejebringe beslutningsgrundlag i spørgsmål relateret til alle forekommende arter af hjortevildt, herunder fx i spørgsmål relateret til råvildt, sikavildt, etik, fodring, etc.
- At understøtte en løbende drøftelse af etiske perspektiver ved hjortevildtforvaltningen samt udbrede kendskabet til de fastsatte jagtetiske regler.
- At fremme fælles forvaltning af hjortevildtet på tværs af ejendomsskel, herunder at understøtte lokale, regionale og nationale initiativer.

Gruppen udgør et organisatorisk bindeled mellem de regionale hjortevildtgrupper og Vildtforvaltningsrådet. Gruppen agerer på opfordring af Vildtforvaltningsrådet. Dog kan formanden på vegne af gruppen bede Vildtforvaltningsrådet om at forholde sig til konkrete problemstillinger i forvaltningen, fx afledt af input, som gruppens repræsentanter har fået fra de regionale hjortevildtgrupper.

Den nationale hjortevildtgruppe sammensættes af repræsentanter fra Vildtforvaltningsrådets organisationer, som de har været repræsenteret i gruppen til dato, dvs.: Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening (som også repræsenterer Dyrenes Beskyttelse samt Friluftsrådet i gruppen), Dansk Skovforening, samt Landbrug & Fødevarer.

De enkelte medlemmer skal have national indsigt i forvaltningen samt repræsentere deres organisations holdning. Gruppens formand udpeges af Vildtforvaltningsrådet. Formanden aflægger status for arbejdet til Vildtforvaltningsrådet årligt eller efter behov.

Miljøstyrelsen varetager sekretariatsfunktionen og afholder omkostningerne til gruppens møder. Faglig bistand kan indhentes fra universiteter, m.v. dog kræver dette en forudgående godkendelse fra Miljøstyrelsen.

Bemandingen i den nationale hjortevildtgruppe tages op hvert fjerde år og følger cyklus for Vildtforvaltningsrådets udpegning.

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 7. marts 2022

Bilag 2022-01-06, 2022-01-07

Emne: Biodiversitet og klima – flersidige formål

Indstilling: Til drøftelse evt. beslutning

Resume:

Danmarks Jægerforbund anbefaler, at der iværksættes en proces, hvor der på baggrund af en række oplæg (se bilaget) udarbejdes en konkret udtalelse, der giver konkrete anbefalinger i forhold til en balance mellem klimainsatsen og indsatsen for biodiversiteten, hvor indsatsen, hvad enten der arbejdes med klima eller biodiversitet, har flersidige formål. En sådan anbefaling kan omfatte konkrete anbefalinger til aktiviteter og/eller indsamling af viden.

Bilag:

2022-01-06

2022-01-07

Biodiversitet og klima – flersidige formål

Til drøftelse og beslutning

Sagsfremstilling

Den globale opvarmning skal helst ikke øges med mere end 1,5°, og tilbagegangen i biodiversitet - altså arter der over hele kloden forsvinder for altid – skal standses og den nedadgående kurve knækkes. Så langt er stort set alle enige, også i at indsatserne indtil videre har været utilstrækkelige. I det lys skal man se de ambitiøse målsætninger i henholdsvis EU's klimamål og EU's biodiversitetsstrategi.

Hvordan begge målsætninger skal kunne indfries, kan forekomme som en svær opgave set i forhold til de mange tilsyneladende modsatrettede interesser. Men det må være en bunden opgave at sikre, at tilgangen i indsatsen for klimaet og biodiversiteten tænkes i flersidige formål. Herunder er givet nogle eksempler på emner, der viser kompleksiteten:

- Havplanen, som lige nu behandles i Folketinget. EU's havstrategi forudsætter økosystembaserede planer for udnyttelsen af Europas havområder, men den danske regering fremlagde en 10-årig plan, som stort set var reduceret til en plan for udnyttelse af værdierne under havoverfladen med kun en kosmetisk interesse for de stressede økosystemer i de danske farvande.
- Den endnu ikke afsluttede sag om placering af en stor havvindmøllepark på Omø Stålgrunde i Storebælt. Her overvejes det af "national nødvendighed" at dispensere fra, at Omø Stålgrunde er kerneområdet i det nyetablerede Natura 2000 område "Smålandsfarvandet" - et af Østersøområdet's vigtigste levesteder for havdykænder.
- Stigninger i vandstanden i hav og fjorde vil betyde, at engene flytter op i land, eller at vi skal beskytte vores værdier ved at bygge diger, som vil betyde tab af levesteder for arter, der er tilknyttet strandengene.
- Etablering af lavbundsområder der bidrager positivt til klimaet og biodiversiteten, hvis der tænkes flersidige formål ind i projekterne, og der tænkes i reelle økosystemtjenester.

Vildtforvaltningsrådet har til opgave at rådgive ministeren om den bedst mulige forvaltning af vilde fugle og pattedyr, der enten yngler, trækker gennem eller overvintrer i Danmark. Derfor bør Vildtforvaltningsrådet iværksætte en proces, der skal føre frem til en udtalelse, som beskriver veje til at bygge bro og skabe balance mellem de nødvendige indsatser for at løse både klimakrisen og biodiversitetskrisen - i lighed med udtalelsen om rewilding.

Eksempler på emner til drøftelse (Listen er ikke udtømmende og skal ses som et oplæg):

- Klima- og biodiversiteten i et generelt perspektiv – her skal der henvises til artikel fra Jæger "Biodiversiteten er lige så vigtig som klimaet"
- Energisektorens påvirkning af levesteder ved opførelse af energianlæg
- Vandstandsstigninger og påvirkninger af strandenge – COWI rapport "Havvandsstigningens betydning for kystnaturen" <https://www.cowi.dk/om-cowi/nyheder-og-presse/ny-rapport-danmarks-kystnatur-alvorligt-truet>
- Ændringer af produktionsformer i landbruget og skovbruget pga. klimaforandringer i forhold til påvirkning af biodiversiteten
- Hvordan sker planlægningen af fremtidens landskaber.

På rådsmødet giver Danmarks Jægerforbund et oplæg forud for en stillingtagen til, om der skal arbejdes hen mod en udtalelse fra Vildtforvaltningsrådet.

Biodiversiteten er lige så vigtig som klimaet

Formand for trækvildtudvalget Christian Clausen har haft en samtale med forsker og professor på Københavns Universitet Katherine Richardson.

Tekst og foto: Niels Jørgen Henriksen

NATUR/VILDTFORVALTNING: Christian Clausen (CC): – Begrebet økosystemtjenester dukker i højere og højere grad op i debatten om naturen. Kan du forklare nærmere, hvad økosystemtjenester er?

Katherine Richardson (KR): – Inden jeg forklarer økosystemtjenester, vil jeg forklare, hvordan vi er kommet til at tale om økosystemer. Vi er alle sammen på en rejse, der startede tilbage dengang i 1970'erne, hvor vi for første gang kunne se vores planet ude fra rummet og konstatere, at jorden

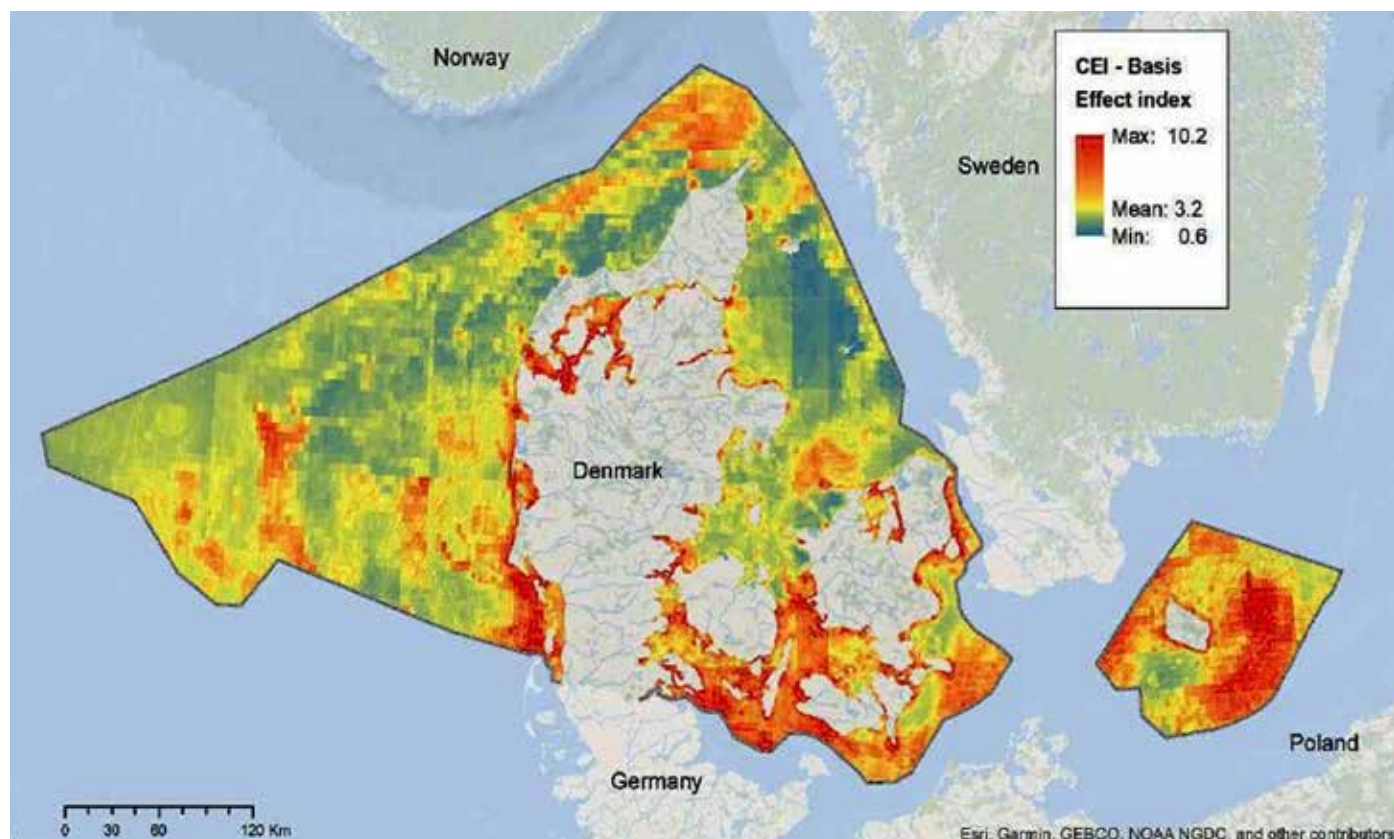
ingen navlestreng har (et billede, der bl.a. blev brugt i bogen "Limits to Growth" ("Grænser for vækst") udgivet i 1972), og at vi, når vi har opbrugt Jordens ressourcer, ikke har flere.

Alle vores økonomiske modeller går ud fra, at der altid vil komme flere ressourcer, hvilket også står i Biblen!

– Men vi forstår nu, at vores ressourcer er begrænsede. For 20 år siden blev klimaforandringer et emne, og for 10 år siden kom biodiversitet på banen, og nu tales der om systemisk transformation. Det brede samfund er nu begyndt at

blive opmærksom på biodiversitetskrisen og har erkendt klimakrisen.

– Alle planeter har et klima, ligesom de også har elementer og molekyler, der er tilovers fra The Big Bang. På de fleste planeter reagerer disse ikke gerne med hinanden, men det gør de på Jorden, for her har vi LIV. Livet transporterer og transformerer disse elementer og molekyler, og hver gang det har været muligt at få nok fri energi ud af en sådan transformation til at understøtte liv, er der opstået en organisme eller organismegruppe, der

Organisationen ØKOMAR har udarbejdet et kort over, hvor hårdt belastede vore farvande er – de største syndere er fiskeri (21 % af den samlede belastning), forurening med næringsstoffer (17 %), forurening med kemiske stoffer (15 %), klimaændringer (13 %), affald i havet (12,5 %), rekreative aktiviteter (6 % – uden rekreativ jagt og fiskeri, der udgør 1 %). Jo rødere områderne er på kortet her, jo større belastning. Kilde ØKOMAR og Velux Fonden.

har udviklet en evne til at udnytte denne energi. Det er i virkeligheden interaktionen mellem energier, dvs. klima og livet, som danner forholdene her på Jorden. Derfor er LIVET og dermed biodiversitet vigtigt for os.

Økosystemtjenester

KR: – Økosystemtjenester deles op i tre dele: den bløde type, der er god for vores sundhed, både fysisk og mentalt; vi kan gå en tur i skoven, være i naturen og på den måde få det bedre. Den håndgribelige type, der har en klar forbindelse til vores økonomi; vi har brug for insekter til at bestøve vores blomster, så vi får vores frugt og grønt. Den sidste er understøttende; naturen renser vand og luft og producerer ilt og er med til at skabe klima ved at optage CO₂ både på land og i havet.

Vi erkender, at der er en del ting, vi får fra naturen, som vi ikke umiddelbart betaler for, men som vi er meget afhængige af, og det er det, vi taler om, når vi taler om økosystemtjenester, som betyder økosystemer, der tjener os.

Biodiversitet

KR: – Når nogen påstår, at vi sagtens kan klare os uden en masse forskellige arter, ved jeg ikke, hvor de har den viden fra. Vi ved reelt ikke, hvad forskellige arter betyder for os. For at forklare dette nærmere kan jeg fortælle, at jeg i juli var med på et forsknings-togt ved Island sammen med nogle samfundsforskere. En blandt disse var digter og ”performede” et digt. Det ramte mig dybt. Hun startede med at bruge alle bogstaver i alfabetet, og digtet var forståeligt, men så begyndte hun at tage bogstaver væk og måtte kun bruge de ord, der havde de tilbageværende bogstaver i sig. I starten kunne du stadig forstå det, men som tiden gik, blev det mindre og mindre forståeligt, og til sidst var der kun lyde tilbage, som ikke kunne forstås.

– Jeg tror, det er et godt billede på, hvad der sker, når man tager arter ud af et økosystem.

– Det spørgsmål, som jeg glæder mig mest til at få besvaret indenfor videnskaben, er, hvilket sprog der bruges i den interaktion mellem livet og den energi, der gør Jorden til det, den er. Vi har studeret en masse arter og forstår til dels, hvordan enkelte økosystemer hænger sammen, men vi forstår ikke det sprog, der binder det hele sammen. Når vi går ind og siger, at vi sagtens

kan klare os uden alle arterne, så er det, fordi vi er der i digtet, hvor der kun er fjernet nogle få bogstaver, og vi ved ikke, hvornår hele kommunikationen og dermed systemet bryder sammen!

– Der er dog sket en udvikling med vores syn på de enkelte arter også. Jeg elsker Bill Brysons ”A Short Story of Nearly Everything” (”En kort historie om næsten alt”). I bogen beskriver han, hvordan man i USA for lidt over 100 år siden kappedes om at være den, der nedlagde det sidste individ af en art. Det ville være helt uacceptabelt i dag. – Bryson siger i øvrigt også, at hvis man skulle vælge EN art, man skulle give ansvaret for alle de andre arter til, så ville det næppe være mennesket, men det er det, der er realiteten.

Indeksering af økosystemer

CC: – Et af verdens største genforsikringsselskaber, Swiss Re, har nu indført status for økosystemtjenester i et land som et parameter for prisen for forsikringerne. De har fastslået, at i en femtedel af verdens lande er en tredjedel af økosystemerne brudt sammen. Det viser med al tydelighed, at det ikke bare er videnskabsfolk og naturelskere, der har opdaget, at dette er vigtigt.

KR: – Også økonomiprofessoren Porta Dasgupta beskriver vigtigheden af biodiversitet, og at økosystemerne fungerer, og det er også gået op for almindelige økonomer, at vi har problemer, hvis økosystemerne ikke fungerer.

CC: – Men når Dasgupta skriver, at bruttonationalproduktet er en meningsløs målestok for sundheden i et samfund, så får økonomerne generelt ”trætte øjne”.

KR: – Ja, men spørg dem, hvad der skete i Japan, da Fukushima-værket sprang i luften – BNP steg faktisk, men man kan ikke påstå, at sundheden i Japan steg. Dasgupta-rapporten skal i øvrigt ses på samme måde som alle ”COP’erne” – et skridt på vejen i den rejse, jeg nævnte tidligere. Det er, ligesom om vi forventer, at der kommer EN rapport eller ET møde, der løser alle problemerne. Sådan fungerer det ikke – det er alt sammen en del af en ”rejse”, vi mennesker har været på undervejs, lige så længe vi har eksisteret.

Samme problemer

KR: – Vi siger ofte, at primitive samfund levede i harmoni med naturen, men det gjorde de ikke. De brugte naturen og efterlod deres affald, hvor det blev produceret, men de lærte efter-

Katherine Richardson

Leder af Københavns Universitets Sustainability Science Center og forsker på Centre for Macroecology, Evolution and Climate.

Uddannet på Harvard University i USA og University of North Wales i Storbritannien. Hun har haft en lang række fremtrædende poster både nationalt og internationalt i komitéer og organisationer med fokus på bæredygtighed og er forfatter til en række bøger samt en lang række videnskabelige artikler indenfor phytoplankton-økologi og biologisk oceanografi.

hånden, at man måtte have nogle regler for, hvordan man lever, for at der stadig var vildt nok, og affaldet ikke gjorde dem syge.

– Vi har de samme problemer i dag. De er bare ikke længere lokale, men globale, og vores affaldsproblem er af en anden karakter, så det er bydende nødvendigt, at vi arbejder sammen globalt om at forvalte de globale ressourcer om at håndtere vores interaktion med naturen.

– Vi kan nemlig ikke, som vores forfædre kunne, nødvendigvis se og føle de skader, vores adfærd giver. Vi ser ikke det fattige barn i Bangladesh, der laver vores billige tøj. Vi ser ikke biodiversitetstab i Sydøstasien, når man erstatter regnskoven med palmeplantager, for at vi kan få palmeolie. Vi ser ikke tabet i Sydamerika, når man fælder regnskov, for at vi kan fodre 30

Samtidig med at Gribskov i dag bliver brugt meget af folk med forskellige friluftsinteresser, har den en stor kronvildtbestand. Hjorten, der bar dette imponerende gevir og blev nedlagt af Katherine Richards' mand, skovrider Jens Bjerregaard Christensen, er dog fra Dyrehaven.

Christian Clausen er meget engageret i emnet økosystemtjenester.

- millioner grise i Jylland med soja.
- Verdens befolkningstal er også vigtigt i forhold til Jordens ressourcer og klimaet – det stiger i øvrigt mest, fordi mange ikke respekterer deres "udløbsdato". Folk bliver ældre og ældre, mens fertilitetsraten er 2,2 – men vi skal lade være med at sige, at det ikke er så vigtigt, at vi danskere gør noget, fordi vi kun er 5,8 millioner. Kineserne kan jo bare oprette en masse små "lande" indenfor Kinas grænser på hver 5,8 millioner og så også sige, at de ikke behøver at gøre noget. I den forbindelse er det også værd at huske på, at vore 5,8 millioner lever i det land i verden, der sammen med Bangladesh har den største procentdel opdyrket jord.

Økosystemer i havet

CC: – Et aktuelt eksempel på en økosystemtjeneste, der ikke fungerer, og som har økonomiske konsekvenser, er torsken i Østersøen. Når torskebestanden er meget lille, kan der ikke fiskes, uden at man risikerer at udrydde den, og et erhverv bliver påvirket økonomisk.

KR: – Interessant, du nævner dette. De fleste mennesker har overhovedet ingen erkendelse af, at der er natur i havet. Forrige år lavede Danmark en lov, så man kommer til at udnytte søstjerner som foder til grise som erstatning for soja. Det er helt absurd, at en vild organisme som søstjernen skulle kunne holde 30 millioner grise i live. Der er ingen tvivl om, at man har

gjort det i en god mening, men det viser, at der mangler en dybere forståelse for, hvordan naturen i havet fungerer. Og det, der virkelig gjorde ondt på mig, var overskrifterne i de danske aviser: "Fiskernes plage bliver til profit!" En anden lød: "Havets pest bliver til protein!" Undskyld mig, men søstjerner er ikke sat på jorden for at genere de danske fiskere. De har en helt bestemt rolle i det økosystem, de er en del af. Forestil dig, at man, fordi en fugleart generer et erhverv, bekæmper den kommercielt for at lave den til proteinfoder til grise! Det her viser, at vi ingen respekt har for naturen i havet overhovedet.

Bundtrawl ville heller aldrig blive tolereret, hvis det skete i vores baghave, men ødelæggelserne på havbunden kan vi ikke se.

Brug af havet

Det videnskabelige samarbejdsprojekt, ØKOMAR, har udarbejdet et kort, som viser presset på vores marine økosystemer, og økosystemerne i stort set alle de indre danske farvande er tæt på at bryde sammen.

CC: – På det kort, som organisationen ØKOMAR, der blev nedsat af Vilum Fonden i 2018, har lavet over presset på økosystemerne på vandet, er stort set alle de indre danske farvande tæt på at bryde sammen.

KR: – Nu tvinger EU os til at se på naturen i vore have – og jeg skal hilse og sige, at det ikke er en rose, der har

groet i skiftende danske regerings baghave – og komme med en plan for fremtidig udnyttelse af havet. EU siger, at 10 % af havet skal være strengt beskyttet, og det forslag, der er fremsat i Folketinget, siger 4,2 %. Og oplægget til havplanen remser en masse menneskelige aktiviteter op først, og til sidst nævnes, at resten kan bruges til natur! Den liste burde vendes på hovedet!

– På papiret lever vi nogenlunde op til arealet med beskyttede – ikke strengt beskyttede – områder, fordi vi tæller vore fuglebeskyttelsesområder med, men der er ingen beskyttelse af det under vandet, udover at råstofindvinding ikke er tilladt.

– Heldigvis sker der også noget positivt omkring havet. Velux Fonden har oprettet en tænketank for havområdet. Det ville ikke være sket for 10 år siden. Det er underligt, at et land som Danmark omgivet af hav og med ansvar for kæmpe havområder ikke har en større forståelse af naturen i havet.

– Vi vil gerne have havudsigt, og prisen for et hus med dette eller endnu bedre med grund ud til vandet er meget højere end for andre huse, men hvis ikke vandet er direkte sundhedsskadeligt, er det kun overfladen, der tæller. Den nye tænketank kan forhåbentlig være med til at ændre holdningen til havet.

Skrivebordsmodel

KR: – Da man etablerede et internationalt havforskningsråd omkring fi-

skeri i 1902, var hele formålet at forstå, hvordan sammenhængen mellem plankton og fisk var. De havde ingen målemetoder dengang, og først lige efter 2. verdenskrig fandt man ud at bruge radioaktivt kulstof til at påvise CO₂ og dermed produktionen af plankton – faktisk samme metode, vi bruger i dag – og linket var der. Desværre var et andet resultat af krigen, at engelske fiskeribiologer ikke kunne komme på havet, så de udviklede en skrivebordsmodel, der laver en opgørelse af en fiskebestand kun ud fra antallet af moderfisk og antallet af små fisk. Hele fiskeriverdenen har brugt denne skrivebordsmodel siden da, og det er først nu, at man så småt begynder at kigge på samspillet igen.

Klima og biodiversitet

KR: – Der ligger tit en konflikt imellem de tiltag, vi tager for at undgå, at klimaet løber løbsk, og økosystemerne, og det er nødvendigt at finde en balance. Biodiversitetskrisen er alvorlig og mindst lige så vigtig som klimakrisen. Hvis vi tager vindmøller, så er de nødvendige for at reducere vores CO₂-udledning, og de skal opføres – også til havs – de skal bare ikke opføres hvor som helst. Det uheldige er, at de oftest opføres på forholdsvis lavvandede havområder, som er meget produktive og vigtige for økosystemerne. I forvejen har vi de sidste 200 år med landindvindinger reduceret havområder med under én meters vand med ca. en tredjedel, hvilket har haft enorme konsekvenser.

CC: – Det, vi har fokuseret på ved Omø Stålgrund, er derfor også, at man smadrer et helt økosystem, når man opfører møller på en grund, der bl.a. er fødegrundlag for en masse fugle.

KR: – Nu er det heldigvis ikke altid, at sådanne anlæg er negative på sigt for biodiversiteten. Man kan gøre meget for at udforme dem, så de kan berige havnaturen og kompensere for de rev, der er forsvundet ved ralgravning og stenfiskeri. Pylonerne ved Storebæltsbroen har udviklet sig positivt, da de er en slags kunstige rev, og samtidig kan der ikke fiskes tæt på

dem. Det er anlægsperioden, der er værst, men man kan minimere de negative effekter, hvis man vil, og i øjeblikket eksperimenteres der med flydende vindmøller, og de kunne være en løsning, men problemet er, at alt nyt er dyrt.

– I forbindelse med anlægsarbejder er noget af det værste, der er sket for miljøet, nedlæggelsen af amterne. De mange kommuner, der nu skal tage sig af dette område, kan umuligt alle have den samme ekspertise, som amterne havde, og samtidig er stillingtagen til projekter, der kan have negative miljømæssige konsekvenser, blevet til et spørgsmål om kommunekassen. Vis mig den borgmester, der afviser noget med udsigt til mange arbejdspladser af hensyn til naturen.

Kompromiser nødvendige

KR: – Vi, der kæmper for naturen, bliver nødt til at gå på kompromis indimellem. Vi kan ikke sætte biodiversitet over klima eller omvendt.

– Vi skal minimere de skadelige virkninger af tiltag for klimaet. Jeg plejer at sige, at bæredygtig udvikling i miljømæssigt øjemed handler om, at vores efterspørgsel efter Jordens ressourcer er indenfor udbuddet, og når vi kan se, der er en negativ udvikling i både klima og biodiversitet, så skal vi minimere efterspørgslen og sørge for, at vi får maksimalt ud af de ressourcer, vi bruger. Og i visse situationer bliver vi nødt til at tage en dyb indånding og sige: – Vi etablerer den art derovre, for her kan vi ikke have den. Det gør mig ondt at sige det, men i bund og grund er løsningen på naturens problem ikke, at vi standser et vigtigt projekt, fordi der er en orkidé. Løsningen er, at vi simpelthen overgiver mere areal til naturen, hvor den kan udvikle sig på egne præmisser – både på land og i havet.

Systemtænkning

CC: – Kunne man forestille sig, man definerede de økosystemer, man faktisk har, så man har en slags indeksering, så det i stedet for at være en enkelt art, der kan bremse noget, er et sårbart og særligt vigtigt økosystem, der kan bremse noget?

KR: – Jeg har siddet i Aage V. Jensens Naturfonds bestyrelse i 14 år, og i den tid er vi gået fra at være rødlistefokuseret til at være økosystemfokuseret, og der er virkelig nogle ting, der skal balanceres. Der er nogle fuglefolk, der helst ser, at ræven bliver fjernet i yngleområder som Vejlerne, men nej, ræven er også en del af det økosystem, og der kommer til at gå nogle fugle til grunde pga. de ræve, men det er sådan, et økosystem fungerer.

– Det har været meget svært for folk, der repræsenterer forskellige interesser, at forstå, at vi ikke vil fokusere på enkelte arter, men på helheden. Fordi lovgivningen er, som den er, så har man ansvar overfor forskellige habitatsområder og visse rødlistearter, så du kan ikke gå fuldstændig væk fra de kriterier, men man forsøger altså mere og mere at se på helheden.

– Jeg er meget enig i biolog Morten D.D. Hansens betragtning om, at vi alle er "bønder": ornitologbønder, jagtbønder, forskerbønder osv. Vi dyrker vores eget interesseområde. Når vi har meget svært ved at se os selv i de interaktioner, der er i økosystemerne, kalder jeg det for mangel på systemtænkning. Vi agerer, som om vi tror, at hvis vi finder alle detaljer indenfor hver kasse og smider dem ned i en stor gryde og rører rundt, så vil vi forstå, hvordan Jorden fungerer, og det gør vi altså ikke. Det svarer til, at man skulle kunne forstå et menneske, hvis man tog alle lægespecialer og blandede dem sammen.

Demokratisk proces

CC: – Hvordan kan vi få styret havplanen og andre forhold i den rigtige retning?

KR: – Vi må alle gøre, hvad vi kan, for at påvirke vores politikere, så naturen får en mere fremtrædende plads. Jeg tror på den demokratiske proces, selvom det går langsomt, og det er helt sikkert, at der sker ingenting, hvis vi ikke går aktivt ind i det. Der er heldigvis større og større interesse for emnerne her i de politiske partier og i øvrigt også indenfor flere erhverv, og også blandt almindelige mennesker er der så småt ved at ske noget. Vi ser "vild med vilje"-haver og "lad være med at slå al græsset"-budskaber. Vi kunne godt ønske os, at det gik hurtigere, men som jeg indledte med, så er det en rejse, og som optimist tror jeg, at vi er godt på vej.
klitgaardhenriksen@gmail.com

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 7. marts 2022

Bilag ingen

Emne: Status på rødlistede arter

Indstilling: Til drøftelse

Resume:

Efter ønske fra Danmarks Naturfredningsforening drøftes og gives der status på konkrete initiativer vedrørende arbejdet med rødlistede arter. Rådet har tidligere drøftet sagen, hvor der har været opbakning til at fortsætte drøftelserne og udarbejdelse af værktøjsbeskrivelse om rødlisterne

Bilag:

Ingen

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 7. marts 2022

Bilag ingen

Emne: Odderens udvikling og status

Indstilling: Til drøftelse

Resume:

Efter ønske fra Dyrenes Beskyttelse drøftes revision af bekendtgørelsen om stoprist eller spærrenet i fiskerredskaber i visse salte vande. Bekendtgørelsen havde høringsfrist den 15. december 2021. Odderen ser ud til at brede sig i Østdanmark, og Dyrenes Beskyttelse ønsker at drøfte, hvordan odderen kan beskyttes mod at drukne i fiskerredskaber.

Bilag:

Ingen

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 7. marts 2022

Bilag Ingen

Emne: Meddelelser

Indstilling: Til drøftelse

Resume:

Status på bekendtgørelser.

Bilag:

Ingen

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 7. marts 2022

Bilag ingen

Emne: Orientering

Indstilling: Til orientering

Resume:

Orientering fra formanden, rådsmedlemmerne og Miljøministeriet

Bilag:

Ingen

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 7. marts 2022

Bilag 2022-01-08

Emne: Kommende møder

Indstilling: Til drøftelse

Resume:

Formanden fremlægger emner for kommende møder. Medlemmerne i Vildtforvaltningsrådet opfordres til at byde ind med emner.

Forslag til mødedatoer i 2022:

- *Tirsdag den 7. juni (Odense)*
- *Mandag den 26.-27. september (i Danmark)*
- *Mandag den 5. december (KBH)*

Bilag:

2022-01-08 Mødematrix VFR 2019-2022

Mødematrix for Vildtforvaltningsrådet

23. november 2020

Emne	2019				2020				2021				2022			
	Marts	Juni	September	December	Marts	August	September	December	Marts	Juni	September	December	Marts	Juni	September	December
Jagttider	Afklaring af vidensbehov, arter til forhandling, aktivering af hjortevildtsgrupper		Revidere et fagligt grundlag,	Beslutning om indstilling. Inkl. keykoncept	Kommissorium og nedsættelse af jagttidsgrupper	bud på arter, der ikke skal til revision	artsliste, princippapir, rødliste	princippapir, rødliste	Jagttidsrapport + skadevoldende vildt	Jagttidsrapport + skadevoldende vildt	Jagttidsrapport + skadevoldende vildt	Jagttidsrapport + skadevoldende vildt	Evaluering på jagttidsforhandlingerne			
Jagttegnsmidler til naturforvaltning	Hidtidig anvendelse, oplæg til fremtidig anvendelse	Opsamlings på indkomne bemærkninger														
Ulv	Model for forvaltning af ulv og håndtering af ulvehybrider	Problemformulering for forvaltning af ulv	Målformulering	Kommissorium for ulvegruppen	x	x	x	status	Forvaltningsplan							

[illegible]

Kirkeugle			Update på forskning		Nedsætte gruppe		status		status							
mårdyr			Ansøgning				x									
Rovfulgle				status på hold				status				x				x
Reservatgruppe				Status				x				x				x
Skarv										Forvaltningsplan						
Vildtudbyttestatistik/ VILREG			status					x	x		x				x	
Vildtreservater												Drøftelse om udtalelse vedr. vildtreservat ved Omø				
Bekendtgørelse om jagt med rovfugle												x				
Biodiversitet vs klimaforandringer																
Opsamling på Finlands-tur													x			

